

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการเปิดรับ
รายการข่าวทางโทรทัศน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัย
เชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการ
เก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากร

ประชากรที่ทำการศึกษาครั้งนี้ คือประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
ซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่เขตปกครอง 36 เขต ซึ่งจากการสำรวจของสำนักงานสถิติ
แห่งชาติ พบว่าในปี 2535 มีจำนวนทั้งสิ้น 5,610,804 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษานี้ ได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยคำนวณจาก
สูตรดังนี้ (อาร์ุง จันทวานิช, 2522)

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{P(1-P)}{\frac{e^2}{z^2} + \frac{P(1-P)}{N}}$$

เมื่อ n = จำนวนตัวอย่าง

P = อัตราส่วนของกลุ่มประชากรที่กำหนดจะ
สุ่ม (ในที่นี้ใช้อัตราส่วนร้อยละ 30
ฉะนั้นค่า $P = 0.30$)

- e = ค่าความผิดพลาดจากจำนวนตัวอย่าง
(ในที่นี้ใช้ร้อยละ 5 ฉะนั้น e = 0.05)
- Z = ค่าคะแนนมาตรฐาน ณ จุดใดจุดหนึ่ง
ที่สอดคล้องกับระดับนัยสำคัญ (ในที่นี้ใช้
ระดับนัยสำคัญ 0.05 ฉะนั้นจะได้ค่า
Z = 1.96)
- N = จำนวนประชากร

เมื่อแทนค่าในสูตร จากจำนวนประชากรที่มีจำนวน 5,610,804 คน

$$n = \frac{0.30 (1-0.30)}{\frac{(0.05)^2}{(1.96)^2} + \frac{0.30(1-0.3)}{5,610,804}}$$

$$n = \frac{0.21}{\frac{0.0025}{3.8416} + \frac{0.21}{5,610,804}}$$

$$= \frac{0.21}{0.0006507} = 322.7 = 323$$

ดังนั้นจะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างไม่ต่ำกว่า 323 คน ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้
วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi - stage sampling) ดังนี้

1. ใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยสุ่ม
มาจำนวน 1 ใน 3 ของเขตทั้งหมดในกรุงเทพมหานคร จะได้ 12 เขตดังนี้

1. เขตปทุมวัน	7. เขตพญาไท
2. เขตบางซื่อ	8. เขตภาษีเจริญ
3. เขตสัมพันธวงศ์	9. เขตดุสิต
4. เขตธนบุรี	10. เขตมีนบุรี
5. เขตบางกอกใหญ่	11. เขตบางเขน
6. เขตดอนเมือง	12. เขตพระโขนง

2. ใช้วิธีเลือกแบบ Quota Sampling ซึ่งแต่ละเขตสุ่มประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป และแบ่งกลุ่มอาชีพ 6 อาชีพ อาชีพละ 5 คน รวมเขตละ 30 คน

1. พนักงานรัฐวิสาหกิจ/ข้าราชการ	4. นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา
2. พนักงานบริษัทเอกชน	5. งานบริการ/รับจ้างทั่วไป
3. กิจการส่วนตัว/ค้าขาย	6. แม่บ้าน

ดังนั้น จากทั้งหมด 12 เขต สุ่มมาเขตละ 30 คน ก็จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ จำนวน 360 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ สามารถแจกแจงตามสมมุติฐานได้ดังนี้

สมมุติฐานข้อที่ 1 ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน มีการเปิดรับรายการข่าวโทรทัศน์แตกต่างกัน

ตัวแปรอิสระ	- เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้
ตัวแปรตาม	- การเปิดรับรายการข่าวโทรทัศน์

สมมติฐานข้อที่ 2 ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีลักษณะทางประชากรต่างกันมีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจแตกต่างกัน

ตัวแปรอิสระ	- เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้
ตัวแปรตาม	- การใช้ประโยชน์
	- ความพึงพอใจ

สมมติฐานข้อที่ 3 การเปิดรับรายการข่าวโทรทัศน์ มีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจ

ตัวแปรอิสระ	- การเปิดรับรายการข่าวโทรทัศน์
ตัวแปรตาม	- การใช้ประโยชน์
	- ความพึงพอใจ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือและเอกสารต่าง ๆ เช่น งานวิจัยของ Palmgreen, Wenner and Rayburn (1981), ชนิตา พลศรี (2530), ตริรัตน์ นิลรัตน์ (2536) ฯลฯ รวมทั้งคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาแบบสอบถามที่สร้างขึ้นนี้เป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิด (Close-ended Questionnaire) โดยแบ่งโครงสร้างของแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษาและรายได้ จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการเปิดรับรายการข่าวโทรทัศน์ จำนวน

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับการนำสิ่งที่ได้รับจากการชมรายการข่าวโทรทัศน์ไปใช้ประโยชน์ จำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจที่ได้รับจากการชมรายการข่าวโทรทัศน์ จำนวน 20 ข้อ

การทดสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ

สำหรับการทดสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือนี้ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทำการทดสอบ (pre-test) กับกลุ่มที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำมาทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตร Coefficient alpha ของครอนบาค ซึ่งใช้สำหรับแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยมีสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum v_i}{v_t} \right]$$

- เมื่อ α = ความเชื่อถือได้
 k = จำนวนข้อ
 v_i = ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
 v_t = ความแปรปรวนของคะแนนรวมทุกข้อ

จากการทดสอบค่าความเชื่อถือได้ของเครื่องมือในตอนที่ 3 และ 4 ซึ่งประกอบด้วยคำถามแบบมาตราส่วนนั้นได้ค่าความเชื่อมั่นรวมทั้ง 2 ส่วน คือ 0.9222 ซึ่งแสดงว่าเครื่องมือมีความน่าเชื่อถือและในแต่ละส่วนมีค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

ตอนที่ 3 การใช้ประโยชน์จากการเปิดรับรายการข่าวโทรทัศน์
 ได้ค่าความเชื่อมั่น = 0.8896 ซึ่งแสดงว่ามีความน่าเชื่อถือค่อนข้างสูง

ตอนที่ 4 ความพึงพอใจที่ได้รับจากการเปิดรับรายการข่าวโทรทัศน์
 ได้ค่าความเชื่อมั่น = 0.8742 ซึ่งแสดงว่ามีความน่าเชื่อถือค่อนข้างสูง

สำหรับคำถามในส่วนอื่น ๆ ที่ไม่ได้นำมาคำนวณค่าความเชื่อมั่นนั้น เป็นคำถามซึ่งมีลักษณะเป็นข้อมูลส่วนตัวและข้อเท็จจริงซึ่งอยู่ในระดับการวัดแบบนามบัญญัติ (nominal scale) ผู้วิจัยได้ตรวจสอบด้านการใช้ภาษาให้สื่อความหมายได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อมูลจากการวัดตัวแปรต่าง ๆ ได้กำหนดเกณฑ์การวัดไว้ดังนี้

1. การเปิดรับรายการข่าวโทรทัศน์ วัดจากความบ่อยครั้งของการเปิดรับ กับการใช้เวลาในการเปิดรับชมรายการข่าวโทรทัศน์ โดยมีเกณฑ์คะแนนที่กำหนดไว้ คือ

ความบ่อยครั้งในการเปิดรับ

ทุกวัน	4	คะแนน
3-4 ครั้ง/สัปดาห์	3	คะแนน
1-2 ครั้ง/สัปดาห์	2	คะแนน
นาน ๆ ครั้ง	1	คะแนน

การใช้เวลาในการเปิดรับ

มากกว่า 1 ชั่วโมง	4	คะแนน
มากกว่า 30 นาที - 1 ชั่วโมง	3	คะแนน
15 นาที - 30 นาที	2	คะแนน
น้อยกว่า 15 นาที	1	คะแนน

การพิจารณาปริมาณการเปิดรับรายการข่าวโทรทัศน์ พิจารณาจากคะแนนผลคูณของความบ่อยครั้งในการเปิดรับ กับ การใช้เวลาในการเปิดรับ โดยกำหนดไว้ ดังนี้

คะแนน 12 - 16	มีการเปิดรับมาก
คะแนน 6 - 11	มีการเปิดรับปานกลาง
คะแนน 1 - 5	มีการเปิดรับน้อย

2. ความพึงพอใจที่ได้รับจากการชมรายการข่าวโทรทัศน์ การวัดตัวแปรเกี่ยวกับความพึงพอใจ โดยวัดเป็น ระดับความพอใจ ดังนี้

พอใจมากที่สุด	5	คะแนน
พอใจมาก	4	คะแนน
พอใจปานกลาง	3	คะแนน
พอใจน้อย	2	คะแนน
พอใจน้อยที่สุด	1	คะแนน

3. การใช้ประโยชน์จากการชมรายการข่าวโทรทัศน์ การวัดตัวแปรเกี่ยวกับการนำไปใช้ประโยชน์ โดยแบ่งระดับการนำไปใช้ประโยชน์ เป็น 5 ระดับ ดังนี้

มากที่สุด	5	คะแนน
มาก	4	คะแนน
ปานกลาง	3	คะแนน
น้อย	2	คะแนน
น้อยที่สุด	1	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมาย

การแปลความหมาย จะนำค่าเฉลี่ยของกลุ่มมาแบ่งตามเกณฑ์โดยใช้หาจากผลรวมและผลต่างของค่าเฉลี่ยและครึ่งหนึ่งของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมาพิจารณา เพื่อแปลความหมาย ดังนี้

$\bar{X} + 0.5 \text{ S.D}$	ความหมาย	มาก
$\bar{X} \pm 0.5 \text{ S.D}$	ความหมาย	ปานกลาง
$\bar{X} - 0.5 \text{ S.D}$	ความหมาย	น้อย

ความพึงพอใจ

$\bar{X} + 0.5 \text{ S.D}$	=	สูงกว่า 3.8
$\bar{X} \pm 0.5 \text{ S.D}$	=	3.01 - 3.79
$\bar{X} - 0.5 \text{ S.D}$	=	ต่ำกว่า 3.0

การนำไปใช้ประโยชน์

$\bar{X} + 0.5 \text{ S.D}$	=	สูงกว่า 3.62
$\bar{X} \pm 0.5 \text{ S.D}$	=	2.85 - 3.61
$\bar{X} - 0.5 \text{ S.D}$	=	ต่ำกว่า 2.84

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้แล้วด้วยการสัมภาษณ์ หรือให้กลุ่มตัวอย่างกรอกแบบสอบถามด้วยตัวเอง โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 1 เดือน ในช่วงเดือนมกราคม 2538

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติในการวิเคราะห์ดังนี้ คือ

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้การแจกแจงความถี่ แสดงตารางแบบร้อยละ และค่าเฉลี่ย เพื่ออธิบายข้อมูลเกี่ยวกับ
 - ลักษณะทางประชากร ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้
 - การเปิดรับข่าวโทรทัศน์
 - การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้ชมรายการข่าวโทรทัศน์
2. การวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ตามสมมติฐานแต่ละข้อ ดังนี้

สมมติฐาน ข้อที่ 1 ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ต่างกัน มีการเปิดรับรายการข่าวโทรทัศน์แตกต่างกัน

 - ใช้ t-test ทดสอบความแตกต่างของการเปิดรับรายการข่าวโทรทัศน์ระหว่างเพศชายและเพศหญิง

- ใช้ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (Oneway Anova) เพื่ออธิบายความแตกต่างของการเปิดรับรายการข่าวโทรทัศน์ ระหว่างกลุ่มที่มี อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่างกัน

สมมุติฐาน ข้อที่ 2 ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่างกัน มีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจแตกต่างกัน

- ใช้ t-test ทดสอบความแตกต่างของการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจจากการเปิดรับรายการข่าวโทรทัศน์ ระหว่างเพศชายและเพศหญิง

- ใช้ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (Oneway Anova) เพื่ออธิบายความแตกต่างของการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการเปิดรับรายการข่าวโทรทัศน์ระหว่างกลุ่มที่มี อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ต่างกัน

สมมุติฐาน ข้อที่ 3 การเปิดรับรายการข่าวโทรทัศน์มีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ

- ใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ ระหว่างการเปิดรับข่าวโทรทัศน์ กับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการเปิดรับข่าวโทรทัศน์

กรรมวิธีทางข้อมูล

หลังจากที่ได้เก็บแบบสอบถามครบถ้วนแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดไปดำเนินการดังนี้

1. ลงรหัส (Coding) ในแบบสอบถามทุกฉบับด้วยตนเอง ตามคู่มือลงรหัสที่ได้จัดทำไว้
2. ตัดลอกรหัสที่ลงเรียบร้อยแล้วลงในแบบฟอร์มการลงรหัส (General Coding Form) เพื่อนำข้อมูลไปบันทึกลงแผ่น Disk
3. นำข้อมูลที่ได้บันทึกไว้บนแผ่น Disk ไปประมวลผล โดยใช้โปรแกรม SPSS เพื่อทำการวิเคราะห์ทางสถิติ